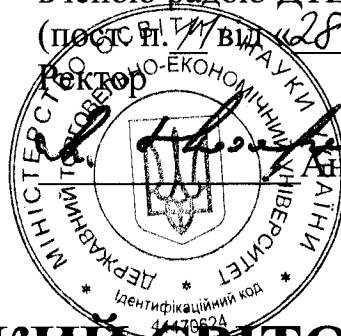

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. в. у / від «28» 09 2023 р.)

Анатолій МАЗАРАКІ

ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ХХІ
СТОЛІТТЯ /

PHILOSOPHICAL WORLDVIEW OF THE
XXI CENTURY

РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE

освітній ступінь	доктор філософії /	PhD
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
спеціальність	051 Економіка	/ Economics

Київ 2023

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автори: А.Ю. Морозов, доктор філософських наук, проф.,
Ю.І. Кулагін, кандидат філософських наук, проф.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та політології 13.06.2023 р., протокол № 33

Рецензенти: Кравченко А.А., д.філос.н., проф., зав. кафедри
філософії, соціології та політології ДТЕУ;
Блакита Г. В., д. екон. наук, проф., зав. кафедри економіки та фінансів
підприємства ДТЕУ,
Рогожа М.М., д. філос. н., проф., професор кафедри етики, естетики та
культурології КНУ ім. Т.Г. Шевченка

**ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ХХІ СТОЛІТТЯ/
PHILOSOPHICAL WORLDVIEW OF THE XXI
CENTURY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА/
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	доктор філософії	/	PhD
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	051 Економіка	/	Economics

**РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА
ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)**

<i>Тема</i>	<i>Всього годин кредитів</i>	<i>Кількість годин</i>			<i>Форми контролю</i>
		<i>Лекції</i>	<i>Практичне заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	
Тема 1. Філософський світогляд ХХІ століття: теоретичний концепт	12	2	-	15	ЕО, К
Тема 2. Соціогуманітарний дискурс основних концепцій глобалізації	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 3. Сучасна глобальна наука як постнекласичний тип наукової раціональності	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 4. Методологія та метатеорія сучасної науки: когнітивний аналіз	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 5. Філософія інновацій в теорії і практиці постіндустріального суспільства	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 6. Соціально-філософські рефлексії сучасної економіки	12	2	-	15	ЕО, К
Тема 7 Інформаційний виклик постіндустріальній цивілізації	15	2	2	16	ЕО, К
Тема 8. Антропологічні імперативи філософського світогляду ХХІ століття	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 9. Глобальні ідеології: контамінація, дивергенція та конвергенція	14	2	2	15	ЕО, К
Тема 10. Масовизація та аберації глобалізованої свідомості та культури	12	2	-	10	ЕО, К
Разом:	180/6	20	14	146	
Підсумковий контроль – екзамен					

✓ Скорочення: ЕО – експрес-опитування, К – колоквіум.

**Розділ 2. «Тематика та зміст лекційних, практичних
(семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи»**

Результати навчання	Номер теми, вид навчальної діяльності	Робочий час (год.)
1	2	3
<p>Засвоїти сучасну філософсько-світоглядну концепцію, визначити її компоненти та основні тенденції трансформації.</p>	<p>Тема 1. Лекція «Філософський світогляд XXI століття: теоретичний концепт»</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Сутність та структура філософського світогляду у XXI столітті. 2. Філософські засади гуманістичного конструктивізму як основи ноосферного світогляду цивілізації у XXI столітті.</p> <p align="center">Самостійний практикум Ознайомитися з працями:</p> <p>1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях] - К: Либідь, 1996. - С.194-250.</p> <p>3. Вернадський В.І. Наукова думка як планетарне явище /Вибрані праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1 : Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2 : Вибрані праці / НАН України, Коміс. з наук спадщини акад. В. І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т історії України ; [уклад.: О. С. Онищенко, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна та ін. ; редкол.: А. Г. Загородній та ін.]. — К. , 2011. - С. 18-64</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 3,4, 5 Додатковий: 22, 23, 24. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5.</p> <p>Тема 2. Лекція «Соціогуманітарний дискурс основних концепцій</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">15</p>

<p>Засвоїти основні концепції глобалізації та зрозуміти їх соціально-гуманітарну складову в стратегіях їх подальшої реалізації</p>	<p>глобалізації».</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія нестабільності в системній методології аналізу сучасної глобалізації. 2. Соціально-гуманістична парадигма глобального розвитку у ХХІ столітті. <p style="text-align: center;">Творча дискусія</p> <p>- <i>Обговорення питання:</i> Ресурси, інтелект, технології як основні фактори і цілі глобалізації.</p> <p>- <i>Дискусія по праці:</i> Глобалізація і безпека розвитку: Монографія/О.Г. Білорус та ін. К.: КНЕУ, 2001. – С. 21-40; 84- 117.</p> <p style="text-align: center;">Самостійний практикум Ознайомитись з працею:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Фромм Е. Втеча від свободи. – К., Дух і Літера. – С. 80 - 114. <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати концептуальну різницю між історіософськими концепціями «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона та концепцією «кінця історії» Ф. Фукуями. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4, 5. Додатковий: 6, 19, 20. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">15</p>
<p>Зрозуміти глибину філософських засад сучасних концепцій науки та інтегративний характер міждисциплінарних досліджень</p>	<p>Тема 3. Лекція «Сучасна глобальна наука як постнекласичний тип наукової раціональності»</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософське обґрунтування трансдисциплінарної парадигми в науці ХХІ століття. 2. Філософський континуум сучасної 	<p style="text-align: right;">2</p>

	<p>наукової картини світу.</p> <p>Творча дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Обговорення питання</i> : Інтегрованість та нелінійність сучасної науки. - <i>Дискусія по праці</i>: Кун Т. Структура наукових революцій. — К. : Port-Royal, 2001. – С. 7- 49. <p>Самостійний практикум</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити, в чому полягає сутність критики Е. Гуссерлем психологізму в науковому пізнанні. 2. Проаналізувати основні герменевтичні підходи у гуманітарній науці за працею: Г. Г. Гадамер. Істина і метод. Т.1. Герменевтика. Пер. О. Мокровольський. – К., 2010. – С. 27-61 <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1, 4, 5. Додатковий: 7, 13, 24, 29, Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	<p>2</p> <p>15</p>
<p>Засвоїти сутність та структуру сучасної наукової методології, визначити місце і роль філософських методів в сучасних междисциплінарних напрямках розвитку науки.</p>	<p>Тема 4. Лекція «Методологія та метатеорія сучасної науки: когнітивний аналіз»</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософський метод як форма саморозвитку змісту об'єкта пізнання. 2. Класичні, неklasичні та постнеklasичні методології наукового пізнання. <p>Творча дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Обговорення питання</i>: Когнітивні наслідки междисциплінарної революції в науці. 	<p>2</p> <p>2</p>

	<p>- <i>Дискусія про праці</i>: Popper K. The logic of scientific discovery. New York. – Routledge classic, 2002. – С. 7 - 25</p> <p align="center">Самостійний практикум Ознайомитися з працями:</p> <p>1. Болховітінова О. Ю., Волощенко Л. Ю., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – С. 11- 38</p> <p>2. Буряк П. Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – С. 22 - 56</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1,2,5. Додатковий: 7, 10, 13, 28, 29. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	15
<p>Засвоїти сучасні інноваційні теорії і країнознавчі практики та вплив нового знання на стан інноваційного-технологічного розвитку</p>	<p>Тема 5. Лекція «Філософія інновацій в теорії і практиці постіндустріального суспільства»</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Суб’єктивна раціональність в парадигмі інноваційного розвитку як проблема розуму і відчуттів.</p> <p>2. Філософія політики інноваційного розвитку в міжнародних практиках.</p> <p align="center">Самостійний практикум Ознайомитися з документами і працями:</p> <p>1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010- 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. – К.: Парламентське видавництво, 2009. – С.10-33</p>	2 15

<p>Засвоїти основні концепції світового економічного розвитку та місце людини у зростанні економіки знань</p>	<p>2. Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи / за заг.ред. С.І. Здіорука. – К.: НІСД, 2014 – 124 с.</p> <p>3. Романовський О.О. Інноваційна діяльність дослідницьких університетів США: Монографія. – К.: Вид. КНУТД, 2012. – С. 13-50</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1, 2, 5. Додатковий: 7, 10, 11, 13. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p> <p>Тема 6. Лекція «Соціально-філософські рефлексії сучасної економіки»</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1.Філософія поліфундаментальності сучасного суспільства та різновекторності глобального економічного розвитку. 2.Філософські імперативи сучасних економічних антикризових стратегій.</p> <p style="text-align: center;">Творча дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Обговорення питання:</i> Інформаційна культура і грамотність у формуванні цифрової економіки. - <i>Дискусія по праці:</i> Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Перекладач: Наталка Бордукова. — Харків : Акта, 2007. – С.25-70 <p style="text-align: center;">Самостійний практикум <i>Ознайомитися з документами і працями:</i></p> <p>1. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу і держави: національна доповідь/ за заг. ред. В.М. Гейця. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – С.67-102 2.Економічна теорія XXI ст: пошук</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">10</p>
---	--	--

	<p>ефективних механізмів господарювання. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, 2016. – С. 4-39</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1,3,5. Додатковий:8, 15, 27. Інтернет-ресурси: 1,2,4</p>	
<p>Засвоїти основні концепції інформаційного суспільства та особливості національних практик у його розбудові</p>	<p>Тема 7. Лекція «Інформаційний виклик постіндустріальній цивілізації»</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційне суспільство як продукт раціональності нового типу. 2. Гуманістичні імперативи суспільства знань. <p>Творча дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Обговорення питання:</i> Соціогуманітарна складова у концепціях інформаційного суспільства. - <i>Дискусія</i> по праці З. Баумана «В пошуках центру, що тримає» //Глобальні модерності. – К.: Ніка – Центр, 2013. – С. 37-56 <p>Самостійний практикум <i>Ознайомитися з працями</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дубов Д.В. Кібер-простір як новий вимір геополітичного суперництва. Монографія. – К.: НІСД, 2014.- С. 12-57 2.Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. - К.: Знання України, 2002. – С. 32 - 75 <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1,3,5. Додатковий:9, 10, 16 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>16</p>

<p>Засвоїти основну проблематику філософської антропології суспільства інформаційної доби та виділити основні тенденції у зміні характеру міжособистісних відносин</p>	<p>Тема 8. Лекція «Антропологічні імперативи філософії XXI століття»</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія «розщепленої людини» та полі функціональність людської поведінки в інваріантному середовищі. 2. Людиновимірність сучасних суспільних теорій та соціальних практик: методологія аналізу. <p>Творча дискусія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Обговорення питання:</i> Інформаційний соціум і нанотехнологічний спосіб життя людини. 2. Дискусія по праці: Малахов Віктор. Право бути собою. - Київ: Дух і Літера, 2008. С. 63-92 <p>Самостійний практикум <i>Ознайомитися з працею:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу/ В. Франкл: пер. з англ. та нім.– К., 2012. – С. 12-41 2. Розкрити сутність вчення про «одновимірну людину» у філософії Г. Маркузе. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1, 4,5. Додатковий:6, 8, 16.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>15</p>

	Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	
Сформувати системне уявлення про сучасні ідеології та їх інтенції, зрозуміти тенденції щодо їх модернізації в сучасній інформаційній цивілізації	<p>Тема 9. Лекція «Глобальні ідеології: контамінація, дивергенція та конвергенція»</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософські універсалії в глобальних трансформаціях сучасних ідеологій. 2. Ідеології сучасного і майбутнього: синергетичний аналіз. <p>Творча дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Обговорення питання: Ідеосфера сучасного інформаційного суспільства.</i> - <i>Дискусія на тему: Сучасні методи маніпуляції і пропаганди в умовах гібридної війни.</i> <p>Самостійний практикум</p> <p>Познайомитися з працями (на вибір):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія сьогодні. Розмови з У. Беком, Г.-Г. Гадамером, Ю. Габермасом, Г. Йонасом, О. Гьофе, В. Гьосле, Р. Рорті та ін. За ред. У. Бьома // Пер. з нім. А. Богачова. — К.: Альтерпрес, 2003. — 168 с. 2. Габермас Ю. Єдність розуму в розмаїтті його голосів // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. — К.: Лібра, 1999. — С. 255-286. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 3,4,5. Додатковий: 13,17. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	2 2 15
Засвоїти основні	Тема 10. Лекція «Масовізація та аберації	

<p>проблеми формування свідомості людини у відкритому інформаційному просторі та вплив нових стереотипів мислення на руйнування національного культурного простору</p>	<p>глобалізованої свідомості та культури»</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Релятивізм та інволюція глобальної свідомості в сучасному світі. 2. Екстеріоризація та інтеріоризація культурної поведінки суб'єкта в глобальному світі. <p>Самостійний практикум Познайомитися з уривками з праць:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Хосе. Вибрані твори. - К. : Основи, 1994. - С. 15-79. 2. Фромм Е. Втеча від свободи. – К., Дух і Літера. - С.30-58 <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 2,3,5 Додатковий:7, 11, 22, 24. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	<p>2</p> <p>10</p> <p>180</p>
<p>Всього</p>		<p>180</p>

**курсивом позначено інтерактивні методи навчання*

Розділ 3. Список рекомендованих джерел

ОСНОВНИЙ*

1. Болховітінова О. Ю., Волощенко Л. Ю., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України. Навч. посібник / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2019. – 556 с.
2. Буряк П. Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. Друге Видання. – К.: Хай-Тек Прес, 2020. – 338 с.
3. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Текст] / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях] - К: Либідь, 2016. - С.194-250.
4. Глобальні модерності. Хрестоматія. – К.: Ніка – Центр, 2018. - 420 с.
5. Ільїн В., Кулагін Ю. Філософія: підручник: в 2 ч. – Ч. 1. Київ, Альтерпрес, 2002. – 464 с.

ДОДАТКОВИЙ

6. Арендт Х. Джерело тоталітаризму. Переклад з англійської — Володимир Верлока, Дмитро Горчаков; 2-е видання. К., 2005. – 464 с.
7. Арендт, Х. Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі. Пер. з англ. А. Котенка. Київ, Дух і Літера, 2013. – 367 с.
8. Вернадський В.І. Наукова думка як планетарне явище / Вибрані праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1 : Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2 : Вибрані праці / НАН України, Коміс. з наук. спадщини акад. В. І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т історії України ; [уклад.: О. С. Онищенко, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна та ін. ; редкол.: А. Г. Загородній та ін.]. — К. , 2011. - 584 с.
9. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму./ Макс Вебер. - К.: Директ-Медиа, 2011. -178 с.
10. Габермас Ю. Єдність розуму в розмаїтті його голосів // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. — К.: Лібра, 1999. — С. 255-286.
11. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. - К.: Знання України, 2002. - 580 с.
12. Кун Т. Структура наукових революцій. — К. : Port-Royal, 2001. — 228 с.
13. Кастельс М. Інформаційна епоха. К., 2017. – 320 с.
14. Лебон Г. Психологія народів та мас / Гюстав Лебон; [пер. с франц.], - К, 2011. – 240с.
15. Маркузе Г. Одновимірна людина. К., Слово, 1999. – 230 с.
16. Маклюен Г.М. Вибрані твори. К., 2007. – 464 с.
17. Малахов Віктор. Право бути собою. - Київ: Дух і Літера, 2008. – 480 с.
18. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Хосе. Вибрані твори. - К. : Основи, 1994. — С. 15-139.
19. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Перекладач: Наталка Бордукова. — Харків : Акта, 2007. — 688 с.
20. Філософія сьогодні. Розмови з У. Беком, Г.-Г. Гадамером, Ю. Габермасом, Г. Йонасом, О. Гьофе, В. Гьосле, Р. Рорті та ін. За ред. У. Бьома // Пер. з нім. А. Богачова. — К.: Альтерпрес, 2003. — 168 с.
21. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу/ В. Франкл: пер. з англ. та нім. ; – К., 2012. – 270 с
22. Фромм Е. Втеча від свободи. – К., Дух і Літера. - 288 с.
23. Фукуяма Ф. / Френсіс Фукуяма //Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях]. -К: Либідь, 1996. - С.194-250.
24. Гайдеггер М. Європейський нігілізм. К., Дух і Літера, 2015. – 200 с.
25. Baudrillard, J. The Consumer Society: Myths and Structures. Chicago, Sage publications Ltd., (1998). 224 p.

26. Bloom, A. The Closing of the American Mind: how higher education has failed democracy and impoverished the souls of today's students. Chicago, Simon & Schuster, 1987, - 404 p.
27. Popper K. The logic of scientific discovery. New York. – Routledge classic, 2002. – 545 p.
28. Claus Shwab. The fourth industrial revolution.
29. Hantington S. The clash of civilization. New York, 1998. – 450 p.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- 1 <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)
- 2 https://sites.google.com/site/practicsophy/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F-practical_philosophy/%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-editor (Центр практичної філософії. Сайт журналу «Практична філософія»).
- 3 <http://litopys.org.ua/russel/rus04.htm> (сайт, присвячений античній філософії).
- 4 <http://www.nbuv.gov.ua/> (бібліотека ім. В. Вернадського)
- 5 <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> (бібліотека ім. М. Максимовича)

**курсив – визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці ДТЕУ*